

Ukupno uzevši treba naglasiti vrijednost ovakvih knjiga i potrebu njihovog objavljivanja da bismo imali dokumentirana svjedočanstva i izvore za povijest pojedinih naših krajeva, što u krajnjoj liniji daje pretpostavke da se načini jedna cjelovita sinteza povijesne istine kako na lokalnom tako i na nacionalnom planu u različitim vremenskim razdobljima.

Ivan Dovranić

Ivan Damiš, Ulomci za povijest Katoličke crkve u Hrvata, HKD sv. Jeronima, Zagreb 1995, 526 str.

Nova vremena daju mogućnost da se o mnogim, do jučer tabu temama, može otvoreno progovoriti, a ljude i događaje slobodno kritički vrednovati. Uz to, postoje u povijesnim istraživanjima uvijek stvari koje su premalo obrađene i koje treba temeljitije osvijetliti. U ovoj knjizi autor nam daje primjere i jednog i drugog – uz posebni naglasak na ljude, mjesta i događaje povezane s franjevačkom provincijom kojoj i sam pripada. Knjiga je više izvor podataka i pregled dokumenata koji mogu pomoći u povijesnom istraživanju nego samo izlaganje povijesti, pa zato može poslužiti i kao svojevrsni stimulans i pomoć onima koji tu povijest žele pobliže upoznati ili je detaljnije proučavati i o njoj pisati.

Podijeljena u pet dijelova, knjiga u prvom dijelu pod naslovom "Bibliografska ostvarenja" donosi detaljnu "Povijesnu bibliografiju Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda" (općenito o povijesti provincije, djelatnostima i samostanima pojedinačno) uz dva dodatka s istog područja: "Prilog bibliografiji radova franjevaca iste provincije od 1900–1945.g." s "Dopunom"; "Popis dizertacija iz crkvene povijesti i srodnih područja na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1928–1978)" s "Dopunama" istoga (1978–1993); "Prilog bibliografiji: Jozefinizam i Crkva među Hrvatima" te "Naknadno objavljena izabrana literatura"; "Bibliografski prikaz zbornika 'Vrela i prinosi' (1932–1941)" (zbornik za povijest isusovačkog reda u hrvatskim krajevima); te "Bibliografija: Sakralni spomenici u hrvatskoj znanstvenoj i popularnoj literaturi".

Drugi dio je posvećen "Pojednim povjesničarima iz prošlih stoljeća" tj. Josipu Bedekoviću (1688–1760), Kaji Agjiću (1805–1892) – uz vrlo opširan životopis, i Euzebiju Fermendžinu (1845–1897) – s posebno naglašenom dimenzijom "katolici-teta" u nekim njegovim djelima.

Treći dio obuhvaća radove o nadbiskupu kardinalu dr. Alojziju Stepincu i podijeljen je u tri dijela: 1. "Odnosi Tita i nadbiskupa Stepinca"; 2. "Bibliografski pogled u knjige o kardinalu Alojziju Stepincu (objavljene u razdoblju 1946–1993)" – više ili manje detaljni kritički prikazi 22 izdanja; 3. "Nadbiskup kardinal dr.

Alojzije Stepinac u zagrebačkom *Vjesniku* u vremenskom razdoblju 1945–1960. (Bibliografski prikaz)".

Četvrti dio je posvećen dr. Josipu Buturcu (1905–1993). Članci su: "Dr. Josip Buturac, arhivist i povjesničar. Biobibliografski podaci uz 80. rođendan"; "Bibliografija dr. Josipa Buturca u vremenskom razdoblju 1984–1993." i "Autobiografski zapisi dr. Josipa Buturca u njegovom rukopisu 'Moja zapamćenja'".

"Prilozi" sadrže "Biblioteku književne djelatnosti Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda" i "'Pjesma mojem grobu' književnika franjevca dr. Bonaventure Čuka" uz njegovu biografiju i literaturu o njemu.

Za nas je, uz ostalo, posebno zanimljiv dio o dr. Josipu Buturcu, koji je bio djelatnik Hrvatskog državnog arhiva kroz dugi niz godina (1941–1965), pa su tragovi njegovog djelovanja i danas svježi, a još su aktivni i arhivisti koji su s njim radili. Dakako, daleko je poznatiji kao crkveni povjesničar i pisac u mnogim publikacijama, ali je ovdje posebno zanimljiv dio koji se odnosi na njegove autobiografske bilješke, objavljene iz rukopisne ostavštine i koje mogu biti itekako korisne pri proučavanju ljudi, odnosa i događaja iz naše nedavne prošlosti.

Ivan Dovrančić

ARCHIVALISCHE ZEITSCHRIFT, sv. 78, München, siječanj 1994.

U listopadu 1992. godine, izlaskom iz tiska 77. sveska, prekinuta je desetogodišnja stanka u izlaženju časopisa *Archivalische Zeitschrift*. Pred nama je i 78. svezak ovog uglednog stručnog časopisa s područja arhivistike, što je počeo izlaziti davne 1876. godine u izdanju Kraljevskog bavarskog općeg državnog arhiva. Ovaj svezak sadrži ukupno tri članka.

Ključni sastavak ovoga sveska na zanimljiv način i dosad neuobičajenim pristupom bavi se svijetom arhiva i arhivista u jednom dužem vremenskom odsječku. *Arhivisti kao pjesnici, prilog povijesti njemačke književnosti*, autora Wolfganga Leescha, naslov je ovog opsežnog članka, koji u posve novom svjetlu prikazuje arhiviste iz arhiva njemačkog govornog područja i mjesto koje imaju unutar njemačke kulture. Značajan je to doprinos ne samo povijesti njemačke književnosti nego i povijesti arhiva.

S obzirom na dvojnju funkciju arhivista, kao znanstvenika i djelatnika uprave, ne čudi što je ova struka dala toliko znanstvenika i političara, kao što su primjerice austrijski savezni kancelar Michael Mayr, bavarski predstavnik u parlamentu Edmund Jörg ili predsjednik pokrajinske vlade Georg Irmer. No zanimljivo je da se veliki broj njemačkih arhivista, a oni su "racionalni istraživači i sređivači administra-